

РІШЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОФІЗІОЛОГІЇ НА ТРАНСПОРТІ»

13-16 травня 2008 рік, м. Львів

В останнє десятиріччя простежується виражена тенденція до зміни практично всіх елементів сучасного виробництва і умов життєдіяльності людини на нашій планеті. Серед них не тільки нові технології, матеріали, технічні рішення, але й загальне підвищення активності, прискорення ритму життя, широка й повсюдна міграція, інтеграція і взаємопроникнення національних економік, взаємодія цивілізацій, культур в об'єднаній складній міжнародній комплекс. Це суттєво впливає не тільки на виробниче і природне довкілля, а й на саму людину на виробництві і у побуті, її життєдіяльність в цілому.

Нові умови життя і виробничої діяльності пред'являють підвищені вимоги до психофізіологічних властивостей, від повноцінності котрих залежить якість і безпека виробництва, рівень нервово-емоційного напруження в популяції і, у остаточному підсумку, соціально-економічне підґрунтя існування і розвитку сучасного суспільства. В найбільш концентрованій формі значимість психофізіологічних факторів проявляється на сучасному виробництві перш за все у осіб операторських професій, робітників транспорту, зв'язку, «силових» відомств, пожежних, рятувальників, осіб, виробнича діяльність яких пов'язана з небезпечними і шкідливими умовами праці та трудового процесу.

В умовах складної демографічної ситуації у багатьох країнах світу, в т.ч. в Україні, забезпечення виробничого потенціалу нерідко ставиться під загрозу і потребує прийняття невідкладних заходів. В їх числі: здійснення психофізіологічного відбору і експертизи осіб, які вступають на роботу і в учбові заклади для підготовки за існуючими спеціальностями, психофізіологічний супровід працюючих і таких, що виходять на заслужений відпочинок, медико-психологічна реабілітація відповідних контингентів.

З урахуванням того незаперечного факту, що транспорт є одною з найбільш заінтересованих галузей економіки у забезпеченні безпеки руху, управлінням вантажопотоками, обслуговуванні міжнародних транспортних коридорів, ініціаторами проведення Конференції виступили Український НДІ медицини транспорту, його Львівська філія та СЕС на Львівській залізниці, які накопичили досвід проведення наукових досліджень і практичного психофізіологічного забезпечення галузі.

На Конференцію були представлені 50 пленарних, секційних і стендових доповідей, авторами яких і учасниками були ведучі фахівці в даній області з України, Росії, Індії, Латвії. В числі учасників 18 докторів і 21 кандидат наук, які представляють НАН України, ВУЗи, НДІ і практичні заклади на транспорті, а також інші міністерства і відомства. Теми лекцій, доповідей і стендових повідомлень, що включені в програму, присвячені актуальним, найбільш життєво важливим проблемам психофізіології, психології, фізіології праці, медико-психологічним аспектам професійного здоров'я тощо. В рамках Конференції проведено Круглий стіл з актуальних проблем психофізіологічного профвідбору. Фіксовані доповіді та виступи викликали зацікавленість у слухачів і жваву дискусію.

На основі обговорення представлених матеріалів, Конференція вважає, що не зважаючи на актуальність, науково-теоретичну та загальну соціальну значущість проблем психофізіології, тематика наукових досліджень представлена фрагментарно і вибірково, соціальні замовлення і фінансування з боку профільних міністерств та відомств, зокрема, і Міністерства охорони здоров'я України носить епізодичний характер, а число ВУЗів і НДІ, що займаються розробкою цих проблем, недостатнє. Учасі в Міжнародному співробітництві в сфері психо-

фізіології, обміну інформацією в країні і за її межами майже не існує, світовий досвід використовується недостатньо.

Особливо гостро стоїть проблема професійного психофізіологічного відбору осіб, що поступають на навчання та на роботу у професії операторського профілю, з шкідливими та небезпечними умовами праці, спеціальності типу «людина-людина», кількість яких неухильно зростає. До сього часу не затверджене Положення з психофізіологічної експертизи, що призводить, природно, до лавиноподібної розробки відомчих, локальних та інших методик і систем психофізіологічного огляду, які не проходять відповідної експертизи і нерідко не витримують критики не тільки з юридичної, але й з професійної точки зору. Як свідчить вкрай обмежена інформація, що просякає у печать, деякі з них базуються навіть на одному тесті. Таке положення не може бути допустимим і потребує проведення активної і систематичної роботи щодо подальшого розвитку психофізіології в Україні.

З урахуванням вищевикладеного, **Конференція вирішила:**

1. Зосередити зусилля наукових колективів, вчених та спеціалістів, які плідно працюють над проблемами психофізіології, на створенні науково обгрунтованої та ефективної автоматизованої системи професійного психофізіологічного відбору в операторській професії, а також для осіб, які мають виробничо зумовлений контакт з шкідливими та небезпечними факторами, беруть участь у ліквідації надзвичайних ситуацій природного та антропогенного генезу.
2. Основна парадигма, концептуальна модель та методологія цієї системи мають бути враховані при створенні (в разі вираженої специфіки та обгрунтованої необхідності) галузевих та інших спеціальних систем професійного психофізіологічного відбору, в тому числі абітурієнтів, які вступають у ВУЗи та відповідні середні спеціальні навчальні заклади.
3. Актуальними напрямками у теорії та

практиці психофізіології праці являються психофізіологічне супроводження представників окремих професій у їх професійній діяльності, а також медико-психологічна реабілітація відповідних контингентів працюючого населення. Подальшій розробці цих проблем слід приділити пильну увагу у найближчі роки з відпрацюванням необхідної нормативно-методичної документації.

4. До сього часу не повністю вирішено питання щодо первинної, подальшої періодичної підготовки та атестації лікарів-психофізіологів і психологів праці. Ці питання потребують невідкладних рішень з боку Міністерств охорони здоров'я та освіти і науки України.
5. Конференція вважає за необхідне до міністерств охорони здоров'я, праці і соціальної політики, транспорту і зв'язку, надзвичайних ситуацій, профільні Державні департаменти і служби щодо необхідності створення та прийняття міжгалузевої Державної програми з психофізіології, до виконання якої залучити академічні та галузеві НДІ, ВУЗи, практичні заклади та організації, які мають досвід роботи та наукових досліджень у вказаному напрямку.
6. З метою здійснення більш тісних професійних контактів, обміну досвідом, об'єднання зусиль на комплексному вирішенні найбільш актуальних проблем психофізіології, підвищення громадського статусу психофізіологів, психологів праці в країні Конференція вважає за доцільне створення Асоціації психофізіологів, задля чого пропонує створити ініціативну групу у складі: Вежновець Т.А., Думського В.П., Єни А.І., Калніша В.В., Лизогуба В.С., Макаренка М.В., Маслюка В.В., Мухіна В.В., Петровської Л.А., Псядло Е.М., Тімошиної Д.П., Чернюка В.І., Шафрана Л.М., Швеця А.В.
7. Рішення Конференції рекомендується направити у всі перелічені вище міністерства та відомства, опублікувати його у печаті та провести обговорення.